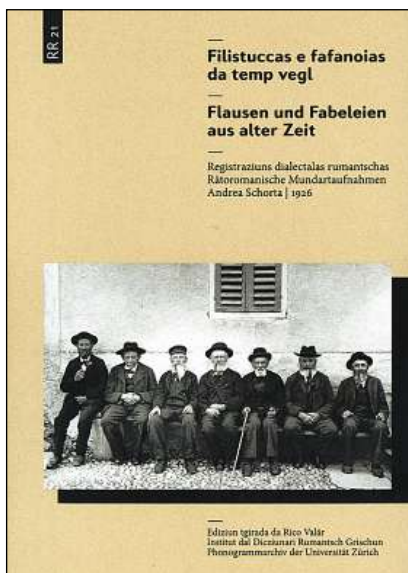

Filistuccas e fafanoias da temp vegl – registraziuns dialectalas rumantschas dal 1926

(cp) **Als Dis da litteratura sa preschenta in mantun dialects rumantschs: dialects rimnads en la Romanica Raetica che vegn preschentada dumengia, ils 10 da november a Domat en la sala Tircal.** Il settember 1926 è succedì a Cuira insatge nunditg: Cun ina apparatura da grammofon da Berlin uschè gronda sco in vagun da viafier èn vegnidas registradas sin plattas da tschaira passa 40 dialects rumantschs, tudestgs e talians dal Grischun. In cudesch ed in disc auditiv rendan uss accessiblas per l'emprima giada las registraziuns dialectalas rumantschas. Ils dialects represchentads èn da Rueras, Breil, Vrin, Domat, Panaduz, Sarn, Scharàns, Maton, Calantgil, Vazsu, Alvagni, Mon, Savognin, Murmarea, Bravuogn, Schlarigna, Zuoz, Zernez, Valchava, Scuol, Vnà.

Tgi ha raquintà las istorgias?

L'atun dal 1926 èn viaggiads a Cuira cun la Viafier retica purs, mastergnants, magisters e hoteliers da tut il Grischun per raquintar là en in grammofon ina istorgietta en lur dialect. I n'era betg stà uschè simpel da persvader els da l'interess scientific ed istoric da questa interpresa. L'Archiv fonografic da l'Universitad da Turitg ha realisà ils onns 1920 cun in professer da Berlin registraziuns dialectalas en tut la Svizra – cun ina

tecnologia spectaculara per quella giada. Cun il sustegn da divers linguists grischuns èn vegnids documentads il settember 1926 a Cuira passa 40 dialects grischuns, tranter quels er 21 dialects rumantschs.

Suenter passa 85 onns renda uss il nov tom da la retscha Romanica Raetica accessiblas per l'emprima giada las registraziuns originalas rumantschas sin in disc auditiv en ina versiun restaurada. Il disc vegn accompagnà d'in cudesch ritgmain illustrà che cuntegna sper ina in-

troduziun tut ils texts rumantschs cun translaziuns tudestgas.

En ils texts discurrìds relativamain curts vegnan raquintads schabetgs, fatgs, anecdotes, filistuccas ed er legendas da las diversas vischnancas. Per il temp dad oz èn quests raquints da grond interess, betg mo per l'aspect linguistic, mabain er sco perditgas unicas da l'istorgia sociala ed etnologica. Legend e tadlond quests texts vegn ins a savair bler davart la convivenza e la lavur en ils vitgs purils, davart ceremonias, usits e rituals. Igl è fascinant da pudair entrar directamain or d'ina distanza istorica da quasi 90 onns en la ritgezza dialectala da las vischnancas rumantschas da quella giada. Questas registraziuns istoricas singularas dals dialects rumantschs èn ina perditga immediata da las relaziuns linguisticas, da la vita da mintgadi e dals interess scientifics da quella giada. Perquai meritan ellas da betg ir en emblidanza e da puspè vegnir tadladas.

Adressa per empustar il cudesch (28 francs + porto): Institut dal DRG, Ringstrasse 34, 7000 Cuira. E-mail: info@drg.ch. Tel.: 081 254 70 10.

«Filistuccas e fafanoias da temp vegl / Flausen und Fabeleien aus alter Zeit», Romanica Raetica 21. Preschentaziun als 23avelis Dis da litteratura, ils 10 da november 2013 a las 10.00 en la sala Tircal a Domat. Detagls e program sin www.litteraturarumantscha.ch